

ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

В. О. Лук'янихін, к.е.н., доц.

А. О. Деміхов, студент

Л. Р. Третьак, студентка

Сумський Державний університет

У статті проведено аналіз особливостей діджиталізації публічного управління у сфері охорони здоров'я в Україні. Визначено актуальність процесів цифровізації, позитивні зрушення за наслідками українських діджитал-інновацій та пріоритетність комплексної моделі їх впровадження. Проведено та проаналізовано ставлення громадян та фахівців до діджиталізації у сфері охорони здоров'я.

Цифрова трансформація стала новим світовим трендом в усіх сферах суспільства. Саме тому стратегія діджиталізації в Україні стала ключовим фактором підвищення якості надання публічних послуг, зокрема у сфері охорони здоров'я. Цифровізація актуалізується в реаліях пандемії та карантинних обмежень і дозволяє зберегти та примножити людський капітал України. Новітні технології у змозі відкрити дивовижні можливості для розвитку економіки та покращення життя громадян нашої країни. Швидкі та фундаментальні наслідки переходу до діджиталізації стануть можливі лише у випадку, коли технологічна трансформація проникне у глиб функціонування українського суспільства. Це робота державних установ, функціонування бізнесу та соціальної сфери.

Проблема цифрових трансформацій публічного управління у різних аспектах присвячено безліч робіт таких вітчизняних вчених, як Т. Биркович, В. Биркович, В. Дрешпак, Н. Грицяк, О. Кабанець, О. Карпенко, П. Клімушин, В. Куйбіда, І. Лопушинський, В. Наместнік, О. Орлов, Г. Почепцов. Втої же час слід зазначити, що питання діджиталізації у сфері охорони здоров'я є на сьогодні актуальними та потребують подальших ґрунтовних та прикладних досліджень.

В рамках ініціативних досліджень нами були проаналізовані особливості діджиталізації публічного управління у сфері охорони здоров'я в Україні з врахуванням думки як пересічних громадян, так і фахівців-медиків. *Інформаційною базою дослідження* стали: законодавчо нормативна база України в частині діджиталізації сфери охорони здоров'я, зокрема офіційні сайти Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, офіційні веб-сайти Адміністратора Центральної бази даних eHealth України, Української торгово-промислової палати України, Міністерства охорони здоров'я, матеріали Цифрового видавництва MCFR та інші інформаційні ресурси, що знаходяться у відкритому доступі [1-7].

Діджиталізація – це глибинне проникнення цифрових та інноваційних технологій у бізнес-процеси, господарства, комунікації. Перехід економіки до ери цифрових можливостей привело до необхідності діджиталізації управлінських процесів, запровадження цифрових продуктів з метою задоволення попиту на ринку [1].

Процес цифровізації державного управління є частиною стратегії, яка спрямована на покращення доступу до товарів і послуг у всій Європі, як для громадян, так і для бізнесу, але також має на меті використовувати потенціал ІТ-технологій для сприяння інноваціям, стійкості, економічному зростанню та прогрес. Завдяки просуванню прав цифрового громадянства та прийняттю моделі відкритого уряду, цифрові технології відкривають незліченні можливості як для організації адміністрацій, так і для відносин між громадянами, підприємствами та адміністраціями [2-7].

Ефективне та інноваційне державне управління має забезпечувати швидкі та якісні послуги громадянам. Це означає перегляд процедур і послуг у цифровій перспективі та надання іншим адміністраціям і, наскільки це можливо, громадянському суспільству вільний доступ до даних та послуг. Декілька державних інституцій вже використовують реєстри контрактів, «відцифровано» тендерні процедури. Використання електронних підписів, цифрове оприлюднення документів та інформації чи електронне виставлення рахунків (як у

державному, так і в приватному секторі) більше не є новиною. Нині громадяни можуть активно брати участь у житті суспільства за допомогою онлайн-інструментів, що є цифровою трансформацією громадянського суспільства. Враховуючи важливість цього питання, необхідно навчити людей цифровій грамотності. Цифровізація, набір прав та обов'язків, пов'язаних із цифровою сферою, має на меті спростити відносини між громадянами, бізнесом та державним управлінням за допомогою цифрових технологій. Цифровізація встановлює право громадян і бізнесу на доступ до всіх даних, документів і послуг, які їх цікавлять, в цифровому режимі, щоб гарантувати спрощення доступу до послуг [4-5].

В цілому впровадження цифрової трансформації, на нашу думку, приведе до низки позитивних зрушень (рис.1).

Таблиця 1 – Результати впровадження цифрової трансформації (розроблено авторами)

Переваги	Результати
Підвищення якості послуг для населення	Створення більш якісних послуг націлених на пацієнтів. Це буде дуже великим поштовхом, адже надання послуг стане персоналізованим, і націленим саме на пацієнта.
Аналіз даних	Використання новітніх технологій та запровадження штучного інтелекту, допоможуть швидко аналізувати інформацію та скоріше надавати допомогу.
Ефективна організація праці	Використання діджитал-інструментів допоможе фахівцям мати швидкий доступ до медичних даних, і в свою чергу полегшить роботу лікарів
Покращення середовище роботи лікарів	Технології зможуть забезпечити ефективну взаємодію між лікарями різних галузей, що в свою чергу може поліпшити результати лікування.

В рамках проведених досліджень нами проаналізовано низку моделей діджиталізації сфери охорони здоров'я. Найбільш прийнятною та показовою, на нашу думку, є модель торгово-промислової палати України, що представлена у «Цифровій адженді України-2020» (рис. 1), яку можна охарактеризувати як комплексну.

Рисунок 1 Комплексна модель цифровізації сфери охорони здоров'я [5].

У відповідності до такої моделі необхідно сформулювати цикл обігу цифрової інформації не лише у сфері надання медичних послуг населенню, але й в інших сферах – профілактика захворювань, медична статистика, моніторинг стану здоров'я, взаємодія з соціальними службами тощо.

Представник Київської школи економіки О. Громико виділяє такі аспекти цифрової трансформації: трансформація світогляду людини, бізнес-моделі, бізнес-процесів і

технологій [6]. Ці аспекти пов'язані між собою і потрібно одночасно досліджувати і управляти змінами кожного з них.

Подібний підхід можна застосувати і до цифрової трансформації в публічному управлінні, в тому числі в сфері громадського здоров'я.

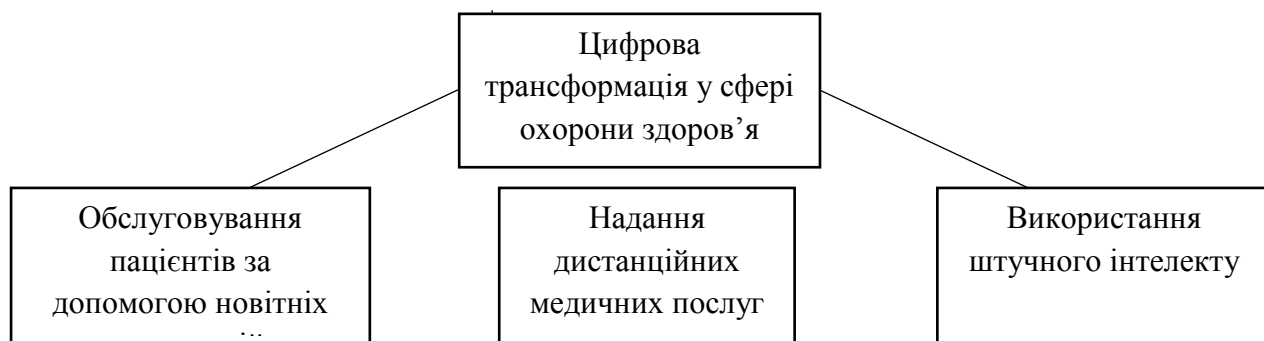

Рисунок 2 Цифрова трансформація охорони здоров'я (розроблено автором на основі [6]).

Тому треба враховувати ставлення та готовність суспільства і окремих громадян до процесів діджиталізації. Нами було проведено ініціативне дослідження, щодо сприйняття громадянами діджиталізації у галузі громадського здоров'я, медицини та надання державою інформаційних послуг у цій сфері.

Метою проведення анкетного опитування є вивчення думки громадян, щодо діджиталізації у медичній сфері та запропонування шляхів вирішення проблем, які вдалося виявити під час дослідження.

Опитування проводилося серед різних груп населення: різної статі, різного віку, різних сфер діяльності. Серед опитуваних жінок близько 77,3%, чоловіків 22,7%. Також варто зазначити, що 100% респондентів мають вищу освіту.

За результатами опитування, ми бачимо, що велика кількість респондентів (більше 80%) громадяни від 25 до 54 років, тому вони можуть об'єктивно оцінювати стан впровадження діджиталізації у медичній сфері, опираючись на свій досвід.

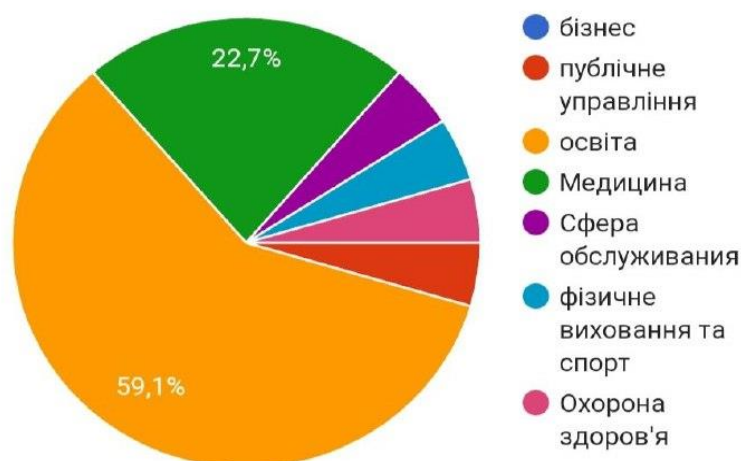

Рисунок 3 Сфера діяльності опитаних громадян

Як видно з діаграми, сфера діяльності респондентів дуже широка, тому ми можемо аналізувати, як люди тієї чи іншої спеціалізації ставляться до стану впровадження діджиталізації у процес охорони здоров'я. Більше половини громадян (59,1%) працюють у сфері освіти, працівників медицини близько 22,7%, на сферу охорони здоров'я припадає

4,5%, публічне управління 4,5%, сфера обслуговування 4,5%, фізичне виховання та спорт також 4,5%.

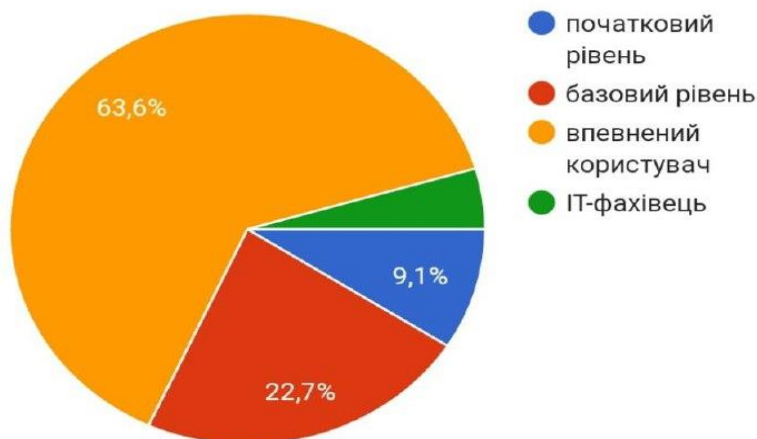

Рисунок 4 Оцінка комп'ютерних навичок громадян

Ми бачимо, що велика кількість громадян 63,6% оцінили свої навички, як впевнені користувачі, тобто вони мають змогу працювати з електронними ресурсами пов'язаними з сферою медицини. На базовому рівні знаходиться 22,7% користувачів, ІТ-фахівців 4,5%, на початковому рівні 9,1%, що може викликати труднощі в роботі з електронними системами.

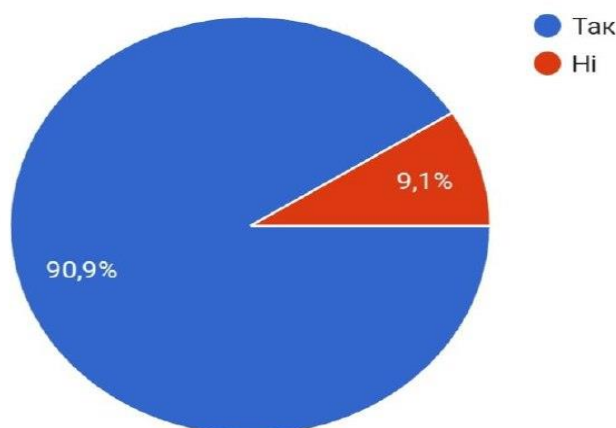

Рисунок 5 Кількість громадян, які використовують електронні медичні системи

В результаті опитування було виявлено, що 90,9% респондентів використовують електронні медичні системи («HELSI.me» тощо), громадян, які взагалі не використовують їх близько 9,1%.

В процесі дослідження опитуваними було зазначено електронні медичні системи функціоналом, яких їм зручно користуватися.

Це такі системи, як:

- Дія;
- Електронний запис до лікаря;
- Електронне направлення;
- Електронна черга;
- Електронна карта пацієнта;
- Електронний рецепт;
- Е-черги, пошук медикаментів;
- HELSI.me;
- Medcard24;

- Класифікатор МКХ-10;

Також, були зазначені проблеми з використанням електронних медичних систем, з якими громадянам доводилося стикатися.

Недоліки:

- технічні проблеми;

- недостатньо навчений персонал та перебої в роботі системи;

- відсутнє розмежування між поліклінікою та стаціонаром, часті зависання та збої на центральному компоненті Е-Здоров'я, котрі затримують внесення даних та унеможливають швидку комунікацію з електронною базою хворого, особливо важко працювати в пікові часи навантаження;

- синхронізація даних пацієнта з різних електронних систем;

- недостатній рівень знань про електронні медичні системи;

- відсутність електронних карток;

Ми, дали змогу респондентам запропонувати шляхи вирішення проблем, для покращення функціоналу електронних медичних систем.

Запропоновані варіанти:

1. Створити єдину спрощена МІС;

2. Покращити тестування систем;

3. Збільшити кількість послуг, що може надаватися через систему Helsi, наприклад попередній запис на проведення певних досліджень, УЗД тощо;

4. Впровадити систематичне навчання персоналу;

5. Більша структурованість системи, поділ на такі підрозділи, як поліклініка, стаціонар, реєстратура, можливість онлайн консультацій з лікарем або за допомогою допоміжних програм, такі як скайп, вайбер, ватсап, оптимізація та розвантаження центрального компоненту серверу Е-Здоров'я;

6. Створення єдиної державної системи, покращення захисту персональних даних пацієнта;

7. Покращити інтерфейс користувача з розрахунку на людей похилого віку, покращити обслуговування, щоб зменшити кількість збоїв у роботі системи;

Отже, проведений аналіз дає підстави стверджувати, що велика кількість громадян користується електронними медичними системами, які в свою чергу полегшують життя та спрощують певні процеси пов'язані з сферою охорони здоров'я. Але вони стикаються з низкою проблем, які створюють дискомфорт у використанні. З огляду на таку ситуацію, необхідно модернізувати уже існуючі електронні системи, впроваджувати нові, які будуть враховувати недоліки з якими вже довелось стикнутися.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Володимир СКРИПІН (27 грудня 2019). «Діджиталізація» — слово 2019 року в Україні за версією онлайн-словника «Мислово» (ua).
2. Цифрове видавництво MCFR <https://www.medsprava.com.ua/article/855-medichn-nformatsyn-tehnolog-v->
3. [Офіційний веб-сайт Адміністратора Центральної бази даних eHealth України : <https://ehealth.gov.ua/covid-19/>]
4. [Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. Офіційний веб-сайт Українського інституту майбутнього [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu>.
5. [Цифрова адженда України-2020. Офіційний веб-сайт Української торгово-промислової палати України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ucci.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf> (дата звернення: 12.01.2021)].
6. О. Громико Цифрова трансформація в умовах невизначеності. (10.07.20) Сайт Київської школи економіки <https://kse.ua/ua/community/stories/tsifrova-transformatsiya-v-umovah-neviznachenosti/> (дата звернення 11.01.2021)]
7. Концепція розвитку електронної охорони здоров'я, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 груд. 2020 р. №1671-р <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitku-a1671r> Урядовий портал (дата звернення 18.01.2021)].

Матеріали надійшли 7 лютого 2022 р.